

Kultur- og Likestillingsdepartementet

Dato: 14.11.2025

Vår ref: 23/03612-5 tm783

Deres ref:

Høringssvar på NOU 2025:7 Musikklandet - Flerstemt musikk for framtiden

Kirkerådet takker Kultur- og likestillingsdepartementet for invitasjonen til å gi høringssvar på NOU 2025:7 *Musikklandet – Flerstemt musikk for framtiden* og utvalgets utfordring til kirken om å styrke egen musikkvirksomhet. Utredningen beskriver på en grundig måte musikk som en sosial vev av kulturelle og økonomiske sammenhenger som berører hele samfunnet på måter som fordrer tverrsektorielle løsninger. Utvalget lykkes godt i ambisjonen om å synliggjøre musikkpolitikken mangfold. Kirkerådet vil særlig løfte frem utredningens beskrivelse av musikk som:

- påkobling til noe utenfor oss selv, noe større enn mennesket selv som natur, kunst, historie og religion
- identitets- og fellesskapsbygger med plass for menneskelig mangfold

Utvalget har over 100 anbefalinger. Det løfter samtidig frem fem kunnskapsområder som bør prioriteres, for å bedre vilkårene for musikkvirksomhet og effektiv bruk av ressurser.

Utfordringen om å bevare og å utvikle eksisterende institusjoner og samtidig prioritere underdekkede områder må derfor balanseres på en måte som tjener alle parter slik at den kulturelle beredskapen styrkes i hele landet.

Kirkerådets høringssvar bruker utredningens tre hovedinndelinger, men gjør noen unntak i omtale av enkelte tema for å unngå gjentakelser. Til slutt i dokumentet er det laget en samlet oppsummering av Kirkerådets innspill.

Del I Musikkens betydning for mennesker og samfunn

Musikkens rolle i tros- og livssynssamfunn

Kunst og kultur er en av Den norske kirkes kjerneoppgaver¹. Denne kulturvirksomheten når hele landet og alle aldersgrupper. Kirkerådet vil takke utvalget for å løfte frem denne siden av kirken som en viktig musikk institusjon i det norske samfunnet, og for å behandle kirkens musikkvirksomhet gjennomgående i utredningen der det har vært aktuelt.

¹ KM 11/18 vedtak 1: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2018/vedtak/km_11_18_kunst_og_kultur_vedtak.pdf

Den norske kirke er både et trossamfunn og en kulturaktør og arena hvor musikkvirksomheten utgjør hovedandelen av kirkens kulturaktiviteter. Finansiering av kirken som trossamfunn skjer imidlertid slik:

- Staten bidrar med 1/3: Prestetjeneste og kirkens virksomhet nasjonalt og regionalt
- Kommunene bidrar med 2/3: Lokalt til bygging, vedlikehold og drift av kirkebygg, samt bemanning ved gudstjenester og kirkelige handlinger (kirketjener, klokker og organist/kantor og tilstrekkelig administrativ hjelp)²

Utover dette mottar Den norske kirke gaver i form av ofringer, givertjeneste og testamentariske gaver til soknet³. Midler til konsert- og kulturarrangement inngår ikke i den offentlige støtten til Den norske kirke, men må søkes innenfor de til enhver tid gjeldende tilskuddsordninger for kunst- og kulturlivet⁴.

NOU-utvalget har valgt å definere Den norske kirke som en musikk institusjon og bekrefter derved kirkens selvforståelse som kulturaktør og arena. Den norske kirke har tidvis erfart å bli ekskludert som søker på offentlige kulturmidler, sammen med kristne barne- og ungdomsorganisasjoner. Begrunnelsene har for eksempel vært at det ikke gis tilskudd hvis dette ikke er institusjonens/organisasjonens hovedvirksomhet, hvis søker er et trossamfunn eller annen religiøs virksomhet eller dersom man har en religiøs formålsparagraf. Med slike begrunnelser avvises tros- og livssynssamfunn sammen med religiøse barne- og ungdomsorganisasjoner som aktuelle søkere på kulturmidler, selv om tiltakets art er kulturvirksomhet på linje med kulturlivets aktører. Kirken opplever at dette har bedret seg noe, men argumentene dukker fortsatt opp med jevne mellomrom. Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet om å påse at offentlige tilskuddsmidler på alle nivå følger gjeldende mangfoldspolitik og diskrimineringsloven ved tildeling av kulturmidler overfor tros- og livssynssamfunn og religiøse barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kulturfrivillighet

Utvalget løfter frem musikkaktiviteter i tros- og livssynssamfunn som en viktig rekrutteringsarena til profesjonell musikkutdanning. Den frivillige deltakelsen i Den norske kirkes kor- og konsertvirksomhet utgjør grunnmuren i kirken som musikkaktør sammen med kirkens frivillighetskorp ved gjennomføring av konserter og kulturarrangement.

Kirken er klar over at den har et potensialsvinn mellom noen av musikktiltakene, særlig mellom baby- og småbarnssang og kor for barn og unge. Kirkens tilbud om baby- og småbarnssang har en deltakerøkning på 73 % fra 2019 til 2024. Antall kor for barn og unge i kirken har derimot i samme periode en medlemsnedgang på 13 %. Kirkemusikernes orgelskoler har per i dag nesten 150 elever fordelt over hele landet. Erfaringene fra disse orgelklubbene viser at de færreste elevene slutter før de har gjennomført videregående skole. Flere steder er det ventelister, hvor elever kunne ha fått undervisningstilbud dersom ressursene strakk til. Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet om å legge til rette

² Lov om tros- og livssynssamfunn § 14. Finansiering av Den norske kirke, https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2020-04-24-31/KAPITTEL_3#%C2%A714

³ <https://www.regjeringen.no/no/tema/tro-og-livssyn/den-norske-kirke/innsiktsartikler/kirkens-okonomi/id2009472/>

⁴ St. prop. Nr 1. (2008-2009) s. 65.

for at tilskuddsordninger til musikktiltak for, med og av barn og unge har en innretning som kan stimulere til reduksjon av potensialsvinn⁵.

Kulturell beredskap

I beredskapssammenheng peker utvalget på musikkens flerdimensjonale rolle i freds- og forsoningsarbeid ved at musikk kan styrke kulturell identitet, fremme dialog og bidra med emosjonell bearbeiding og brobygging. Musikk har også evne til å redusere stress og fremme empati som igjen kan bidra til å dempe konfliktnivå i samfunnet.

I tråd med *Totalberedskapsmelingen*⁶ forutsetter utvalget at kultur både prioriteres i rolige tider og i tider med opprustning fordi kultur utgjør en grunnstamme i samfunnet som bidrar til å skape tillit, deltakelse, demokrati og motstandskraft. Her støtter utvalget seg blant annet på Ivar B. Neumanns brede forståelse av hva forsvarsvilje er utover økonomi og våpenkapasitet, nemlig vilje til å opprettholde vår levemåte og vårt demokrati. Kirkerådet stiller seg bak denne forståelsen.

Kulturell beredskaps evne til å hjelpe mennesker til å finne mening er slik i tråd med utvalgets innledende påpekning av at deltakelse i kulturlivet bidrar til en påkobling til noe utenfor en selv og til å bygge identitet og fellesskap. Regjeringen forutsetter at mottakere av offentlige støtteordninger på kulturfeltet også legger planer for å ivareta feltet under kriser. Den norske kirke har utarbeidet *Kirkens beredskapssystem. En beskrivelse av beredskapen i Den norske kirke og kirkens samarbeidsparter*. I oppfølgingen av den oppfordres lokalmenigheten til å utarbeide egen plan for kulturell beredskap; gjerne sammen med det lokale kulturlivet⁷. Kirkerådet ber bevilgende myndigheter påse at kultur finansieres som en grunnleggende del av totalberedskapen, og å støtte opp under Kulturloven generelt og § 3 spesielt med hensyn til økonomiske virkemidler og tiltak.

Rekruttering og høyere utdanning

Kirkemusikk er mer enn orgel på søndag. Det dreier seg om et økosystem av utdanning, kirke, arbeids- og kulturliv og beredskap. Utredningen belyser paradokset med rekrutteringsutfordringer til kirkemusikk, til tross for at dette er ett av områdene i musikklivet hvor det er størst behov for profesjonelle musikere. Kirkerådet støtter utvalgets vurdering av at endringen i UH-sektorens finansieringskategorier gjør det utfordrende å opprettholde et godt tilbud i høyere musikkutdanning. Endringen har uheldige konsekvenser for små fag av nasjonal betydning, ikke minst kirkemusikkutdanningen. Kirkerådet støtter utvalgets anbefaling om at kategoriene vurderes på nytt.

Utvalget peker også på viktigheten av å styrke rekrutteringen fra ung alder. Dette er en stor og sammensatt utfordring både for Den norske kirke som musikk institusjon, og for det allmenne musikklivet. Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet sammen med Kunnskapsdepartementet om å sikre en finansiering av et tilstrekkelig antall studieplasser i kirkemusikk for å bidra til rekruttering av kvalifiserte kirkemusikere.

Egnede lokaler for øving og fremføring av musikk

⁵ Jf. Meld. St. 18 (2020-2021) *Oppleve, skape og dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge* kap. 3.2.3. Deltakinga til barn og unge i organiserte fritidsaktiviteter og kap. 11.5 *Musikk for og med barn og unge*.

⁶ St. Meld 9 (2024-2025) *Totalberedskapsmeldingen. Forberedt på kriser og krig*.

Kulturelt beredskap i kirken: <https://ressursbanken.kirken.no/nb-NO/musikk-og-kultur/lokalkirken%20-%20akt%C3%B8r%20og%20arena/lokalkirken%20-%20akt%C3%B8r%20og%20arena/>

Utredningen løfter frem kirken sammen med skoler og samfunnshus som betydningsfulle lokaler for musikkaktivitet, særlig for koraktivitet. I denne sammenheng krediteres kirken for å tilby arrangement gratis eller til en lavere pris enn andre aktører. Utvalget understreker at dette gjør kirken til en ekstra viktig møteplass for profesjonelle og frivillige musikklivet. Kirken ønsker å fortsette denne praksisen. Kirkerådet er positivt til forslaget om å utarbeide en nasjonal veileder for utvikling av kulturlokaler. En slik veileder vil også kunne konsulteres ved bygging av nye kirker, ikke bare ved utbedring av eksisterende kirkerom og menighetshus til musikkvirksomhet. Tilstrekkelig med økonomiske virkemidler bør sikres slik at kulturlivet har best mulig egnede lokaler for sin virksomhet.

Samisk-, minoritets- og folkemusikk

Den levende musikk- og salmesangtradisjonen inngår i rettighetene urfolk har til bevaring og utvikling av egen immateriell kulturarv, i henhold til UNESCO-konvensjonen. I denne sammenheng anbefaler utredningen flere gode tiltak der den samiske og kvenske åndelige musikken kan inkluderes. Kirken vil videreutvikle sitt arbeid med salmeboken og den liturgiske musikken for å sikre at samisk og kvensk musikktradisjon får sin rettmessige plass i forvaltningen av denne kulturarven sammen med den religiøse folkemusikken.

Utvalget utfordrer formidlingsinstitusjoner til å ta et tydelig ansvar for mangfold i tradisjonsmusikkfeltet. Kirkerådet er sitt ansvar bevisst og ber om å bli tatt med i en eventuell utredning av samspill mellom frivillighet og profesjonelle aktører med tanke på hvordan minoritets- og tradisjonsmusikkfeltet understøttes.

Del II Musikklivets organisering og politikk

Profesjonelt og frivillig musikkliv og tilskuddsordninger

Det profesjonelle kulturlivet omfatter både institusjoner, det frie feltet og det næringsbaserte musikkfeltet. Samtidig er det frivillige musikklivet en del av musikkens økosystem, og de er gjensidig avhengig av hverandre, påpeker utvalget. Definisjonen av hva som er profesjonell musikkaktivitet og hva som er frivillig aktivitet, er imidlertid uklar. Dette påvirker i hvilken grad offentlige kulturmidler åpner eller lukker for tilgang, men har i tillegg i seg en normdefinerende makt for begrepene profesjonelt og frivillig musikkliv.

I denne sammenheng inkluderer utvalget Den norske kirke som en nasjonal institusjonell aktør. Kirken har ca. 850 fast ansatte kirkemusikere/kantorer, kordirigenter og orgelpedagoger i ulike stillingsprosenter som bidrar profesjonelt med kunstnerisk fremføring, kunnskap om notelære, instrumentlære og stemmebruk. Lokalmenighetenes kor- og konsertvirksomhet med eget frivillighetskorps knyttet til konsertene og kulturarrangementene i egen og andres regi, er omfattende og dekker hele landet. Til disse aktivitetene engasjerer kirken ofte profesjonelle musikkutøvere fra det frie feltet. Her må også kirken som kulturaktør, slik utvalget beskriver situasjonen for kulturlivet generelt, gjøre taktiske vurderinger for hvor arrangementet plasseres i spennet mellom profesjonelt og frivillig tiltak for å få tilgang til virkemidler. Kirkerådet støtter utvalgets beskrivelse av behov for en bedre samordning og økt forutsigbarhet for det frivillige musikklivet og dets samspill med profesjonelle aktører⁸. Anbefalingen om å forenkle krav til rapportering på tilskuddsmidler på mindre beløp, støttes av Kirkerådet.

Institusjoner og semiinstitusjoner

⁸ Jf. regjeringens kulturfrivillighetsstrateg i *Rom for deltakelse* (2023-2025) hvor behov for forenkling og bedre samordning i tilskuddsforvaltningen løftes frem s. 32.

I utredningen har utvalget skilt mellom institusjoner, semiinstitusjoner og det frie feltet. Virkemiddelapparatet fra statlig side for dette er mangfoldig. Statsbudsjettet og Kulturrådets tilskuddsordninger utgjør kjernen i tilskuddsordningene som spenner mellom langsiktig drift til kortvarig prosjektstøtte. Dagens virkemiddelapparat er todelt hvor aktører enten er institusjoner eller del av det frie feltet. Utvalget peker på at det er behov for et mer eksplisitt virkemiddelapparat for musikk institusjoner som har institusjonslignende karakter (semiinstitusjoner), men som ikke er en del av de etablerte institusjonene med finansiering over statsbudsjettet.

Den norske kirke er en nasjonal musikk institusjon og landsdekkende infrastruktur for et mangfoldig musikk liv. I tråd med utvalgets anbefaling om en tverrstrukturell politikk og forvaltning på musikk feltet, finner Kirkerådet at det er nødvendig med et videre arbeid for å sikre god finansiering av store og sammensatte musikk institusjoner.

Både domkorene og de kirkelige musikk festivalene er å forstå som semiinstitusjoner med høy kunstnerisk kvalitet, stort produksjonsvolum og kontinuerlig drift. De formidler og fornyer den kirkemusikalske arven, gjennom årlig virksomhet, festivaler og bestilling av nye verk. De inviterer også andre aktører inn til musikalsk samspill og utfoldelse i kirkerommet, og blir selv invitert til andre kulturarenaer. En sterkere grad av økonomisk forutsigbarhet og tilskuddsordninger som treffer disse semiinstitusjonelle aktørene ville gitt et tryggere handlingsrom på linje med andre semiprofesjonelle kor, festivaler, ensembler, arrangører og lignende aktører.

Kirkerådet deler utvalgets forståelse når de beskriver utfordringer og muligheter som ligger i finansiering av nasjonale institusjoner og semiinstitusjoner og behov for forutsigbarhet i tilskudd. Utvalgets forslag på å løse utfordringene samt utløse gevinster representerer et viktig bidrag til videre arbeid, men etter Kirkerådets oppfatning er ikke kunnskapsgrunnlaget som er lagt til grunn til for forslaget grundig nok per i dag. På bakgrunn av dette vil Kirkerådet støtte en videre prosess med utredning og konsekvensanalyse av foreslått politikk og modell før en beslutning tas. Kirkerådet stiller seg til disposisjon for et videre utredningsarbeid. Anbefalingen om at spillemidler skal forbeholdes det sivile samfunn, frivillighet og andre ikke-kommersielle kulturformål, støttes av Kirkerådet.

Samarbeid mellom kommunen og musikkfrivilligheten⁹

Utredningen løfter frem det viktige samarbeidet mellom kommunenes kulturskoler og det lokale kulturliv. Her pekes det på at kommunenes virkemiddelapparat er underkommunisert. Samtidig stilles det spørsmål ved hvordan staten kan støtte opp om samhandlingsmodeller lokalt slik at bredde, tilgjengelighet og faglig kvalitet sikres. Samarbeidspotensiale mellom kulturfrivillighet og grunnskole og skolefritidsordning pekes også på i denne sammenheng.

Flere av kirkens orgelklubber har etablert samarbeid med kulturskolene, men ikke alle. Her er det et potensial som bør videreutvikles. Det samme gjelder kirkens korvirksomhet. Både orgelklubbene og korene drives profesjonelt med vekt på musikkfaglig opplæring¹⁰. Kirken har også samarbeid med *KFUK/KFUM Kulturskole - kultur for alle*¹¹. Her får barn og unge

⁹ Se ytterligere omtale i del I, Kulturfrivillighet.

¹⁰ Se mer informasjon om kirkens orgelpedagogiske nettverk: <https://kin.no/Hjem/nfo> og for eksempel Uranienborg kirkens korskole: <https://www.kirken.no/nb-NO/fellesrad/kirkeneioslo/menigheter/uranienborg/virksomhetsomrader/urabarn/uranienborg%20kirkes%20korskole/> og <https://korskolen.no/>

¹¹ KFUK/KFUM kulturskole for alle: <https://kulturforalle.no/musikkinstrumenter/>

mellom 8-19 år profesjonell undervisning innen vokal, piano, gitar, trommer, bass og andre instrumenter foruten kurs og workshops i samspill, musikkproduksjon, musikkledelse, låtskriving m.m.

Kulturalliansens Rapport 3-2022 Kartlegging av 25 kommuner har fokus på øvings- og fremføringsarenaer, og dokumenterer at tros- og livssynssamfunns lokaler i stor grad brukes som øvings- og fremføringslokaler for musikk. Andelen kor som øver i Den norske kirkes kirkerom og menighetshus er 22 % og 26,5 % av korene bruker disse lokalene ved fremføring. Til sammenligning brukes 16,4 % av samfunnshus, grendehus og ungdomshus til øving og 21,5 % til fremføring¹².

Et økt samarbeid mellom kulturfrivilligheten og kommunene på dette feltet, handler ikke bare om kostnadsfordeling, men også om heving av kompetanse og ikke minst: nettverksbygging innen forvaltningen hvor også fylkeskommunene bør kobles på med tanke på regional samfunnsutvikling. Kirkerådet ber om at Den norske kirkes frivillige musikkvirksomhet i større grad inngår som samarbeidspart i utviklingen av hele dette feltet.

Publikumsperspektivet

I kulturpolitikken har det i mindre grad enn på andre samfunnsområder blitt tatt hensyn til brukermedvirkning. Dette drøftes i utredningen i lys av kulturpolitikken oppgave om å sikre relevans og reell tilgang til deltakelse i kulturlivet samtidig som kunstnerisk autonomi og prinsippet om armlengdes avstand overholdes. Kulturmeldingen for barn og unge¹³ vektlegger at brukermedvirkning i kunst- og kulturtilbud skal skje på barns og unges egne premisser. Samfunnsoppdraget dagens kulturinstitusjoner må forholde seg til kan derfor ikke overse publikums krav og forventninger til dem¹⁴.

På tross av det kulturpolitiske målet om et tilgjengelig og relevant kulturliv for alle, har svært stabile sosiale mønstre i publikumsdeltakelse vedvart i tiår. Digitale flater spiller en økende rolle, særlig for unge, og legger seg oppå kjente barrierefaktorer som alder, utdanning, økonomi, helse, bosted, tid, relevans og avstand til tilbudet.

Kirkerådet vil anerkjenne utvalgets valg av å sette søkelys på publikum og kulturbruk. Dette er særlig viktig i lys av den beskjedne plassen dette perspektivet har fått for utforming av kulturpolitikken hittil og manglende offentlig tilgjengelige forskningsdata på feltet. I en datainnsamling som skal gjøres offentlig tilgjengelig, bør barn og unge ha en fremtredende plass. Kirkerådet mener det er klokt av utvalget å etterlyse publikum og musikkbruk som ett av områdene som trenger offentlig tilgjengelige data og en mer finmasket innsikt i ulike publikumsgruppers handlingsmønster i musikklivet, særlig digitale flater.

Nedsatt funksjonsevne og tilgjengelighet

Å få likeverdig mulighet til å være skaper, utøver, publikum og kulturarbeider knyttet til musikkaktivitet gjennom hele livet som profesjonell, amatør og frivillig burde være en selvfølge. Det er derfor av stor verdi at det i kulturlovens § 1 står at alle skal ha tilgang til å delta og oppleve et mangfold av kulturuttrykk. I Kulturdepartementets mangfoldsoppdrag til Kulturdirektoratet påpekes det at «Det må rettes særskilt oppmerksomhet mot å inkludere samfunnsgrupper som er underrepresentert i kulturlivet, både som utøvere og

¹² S. 13 i Kulturalliansens rapport.

¹³ Meld. St. 18 (2020-2021) *Oppleve, skape og dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge*.

¹⁴ Tom Remlov i Samtiden 1:2012: *Å finne sin plass*.

kulturarbeidere og som brukere av kulturtilbud.»¹⁵ Kirkerådet vil berømme utvalget for å ha ivarettatt dette aspektet i utredningen ved å løfte saken frem som ett av de mest sentrale kunnskapsbehov som bør prioriteres fremover¹⁶.

Utvalget peker også på fraværet av ledsagerordninger med transportmuligheter og lett tilgjengelig informasjon som en utfordring for likeverdig deltakelse i musikklivet utover ledsagerbevisordningen som allerede finnes. Kirkerådet støtter etterlysningen fra organisasjonslivet om at det må komme på plass målrettede virkemidler og kompetansehevende tiltak på dette området, men også at behovet prioriteres innenfor kulturpolitikken.

Tilgjengeliggjøring av kirkes lokaler og inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne er høyt prioritert i Den norske kirke blant annet gjennom *Handlingsplan for universell utforming*. Utvalgets forslag om å opprette en ressursgruppe for kunnskapsbygging og rådgiving for bedre tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne, vil Kirkerådet gi sin støtte til.

Paraplyorganisasjoner i musikkfrivillighet – korvirksomhet

Utredningen løfter det frivillige musikklivs paraplyorganisasjoner frem som viktige premissleverandører i kulturpolitikken. De er bindeleddet mellom grasrot og myndigheter, men også sentrale aktører i kunnskapsproduksjon og kompetanseheving innen musikkfeltet. Utvalget hevder at dette gjør dem til en uunnværlig del av infrastrukturen i det organiserte musikklivs frivillighet.

I dette landskapet fremtrer særlig korfeltet som fragmentert. Utvalget peker på ulike årsaker, blant annet insentiver i tilskuddsstrukturen. Kirkerådet tar ikke stilling til utvalgets anbefaling om å utforske mulighetene for samordning og forenkling av organisasjonsstrukturen innen korfeltet, men overlater dette til feltet selv å ta stilling til. Utvalget peker på korfeltets innmeldte behov for økt kompetanseutvikling innen ensembleledelse. Kirkerådet anerkjenner korfeltets behov for dette.

Virkemiddelapparatet: musikkens sjangere og mangfold

Sjangerbegrepet er i flyt fordi det påvirkes av samfunnsutviklingen generelt og av møter mellom mennesker, tradisjoner, historier og kulturer over hele verden. Samtidig handler musikalske sjangere ikke bare om hvordan musikk blir forstått, men også om hvor og hvordan den blir tatt i bruk. Trossamfunns bruk av musikalske uttrykk er sterkt forankret i det religiøse rommet og i de rituelle handlingene. Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet vurdere dette i lys av likebehandling av tros- og livssynssamfunns ansvar for å ivareta og utvikle den immaterielle kulturarven som slik musikk er.

Del III Musikk som næring

Merverdigavgiftsgrunnlaget og frivillighetsregisteret

Statens største virkemiddel for frivillig sektor er merverdiavgiftskompensasjonen. Kompensasjonen er åpen for organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret. Musikkutvalget anbefaler at merverdigrunnlaget på kulturområdet generelt og musikkområdet spesielt må utredes på nytt. Uavhengig av revisjon av frivillighetsregisterloven og utvalgets anbefaling av full gjennomgang av merverdigrunnlaget

¹⁵ Et kunnskapsbasert og langsiktig mangfoldsarbeid s. 6.

¹⁶ NOU 2025:7 Musikklandet s. 508.

på kulturområdet, ber Kirkerådet Kultur- og likestillingsdepartementet om å åpne opp tilskuddsordninger som krever registrering i Frivillighetsregistret også for menigheter i Den norske kirke, etter mønster av pengespill loven § 18.

Instrumentmakere, pianostemmere og orgelkonsulenter

Den norske kirke forvalter i kraft av sine orgler en unik instrumentpark. Gjennom *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg*¹⁷ finnes det flere bevaringsprogram som bidrar til å bevare orglene. Bevaringsstrategien iverksettes gjennom *Kirkebevaringsfondet* som legger premissene for om det kan gis tilskudd til bevaring av orgler og styrking av kompetanse til å vedlikeholde dem over tid.

Blant kirkens organister og kantorer finnes det konsulenter som blant annet tilbyr rådgiving ved orgelinvesteringer. De har opprettet fagforumet *Norsk orgelkonsulentforening*¹⁸. Ved dette arbeidet er kirken en sentral aktør i å styrke denne yrkesgruppens kompetanse og eksistensgrunnlag. Orgelbyggere er sammen med pianostemmere en uunnværlig yrkesgruppe for kirken i dens ansvar for å ivareta, formidle og fornye den kirkemusikalske kulturarven. Kirkerådet vil gjøre Kultur- og likestillingsdepartementet oppmerksom på *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg* og *Kirkebevaringsfondet* og ber om at dette implementeres i oppfølgingen av høringssvarene som angår instrumentmakere og pianostemmere.

Samlet oppsummering av Kirkerådets innspill

Del I Musikkens betydning for mennesker og samfunn

Musikkens rolle i tros- og livssynssamfunn

Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet om å påse at offentlige tilskuddsmidler på alle nivå følger gjeldene mangfoldspolitikk og diskrimineringsloven ved tildeling av kulturmidler overfor tros- og livssynssamfunn og religiøse barne- og ungdomsorganisasjoner.

Kulturfrivillighet

Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet om å legge til rette for at tilskuddsordninger til musikktiltak for, med og av barn og unge har en innretning som stimulerer til reduksjon av potensialsvinn.

Kulturelt beredskap

Kirkerådet ber bevilgende myndigheter påse at kultur finansieres som en grunnleggende del av totalberedskapen, og å støtte opp under Kulturloven generelt og § 3 spesielt med hensyn til økonomiske virkemidler og tiltak.

Rekruttering og høyere utdanning

Kirkerådet støtter utvalgets vurdering av at endringen i UH-sektorens finansieringskategorier gjør det utfordrende å opprettholde et godt tilbud i høyere musikkutdanning. Endringen har uheldige konsekvenser for små fag av nasjonal betydning, ikke minst kirkemusikkutdanningen. Kirkerådet støtter utvalgets anbefaling om at kategoriene vurderes på nytt.

¹⁷ [Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

¹⁸ Norsk orgelkonsulentforening: <https://www.orgelkonsulent.no/>

Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet sammen med Kunnskapsdepartementet om å sikre finansiering av et tilstrekkelig antall studieplasser i kirkemusikk for å bidra til rekruttering av kvalifiserte kirkemusikere.

Egnede lokaler for øving og fremføring av musikk

Kirkerådet er positiv til forslaget om å utarbeide en nasjonal veileder for utvikling av kulturlokaler. En slik veileder vil også kunne konsulteres ved bygging av nye kirker, ikke bare ved utbedring av eksisterende kirkerom og menighetshus til musikkvirksomhet. Tilstrekkelig med økonomiske virkemidler bør sikres slik at kulturlivet har best mulig egnede lokaler for sin virksomhet.

Samisk-, minoritets- og folkemusikk

Kirkerådet er sitt ansvar bevisst og ber om å bli tatt med i en eventuell utredning av samspill mellom frivillighet og profesjonelle aktører med tanke på hvordan minoritets- og tradisjonsmusikkfeltet understøttes.

Del II Musikklivets organisering og politikk

Profesjonelt og frivillig musikkliv og tilskuddsordninger

Kirkerådet støtter utvalgets beskrivelse av behov for en bedre samordning og økt forutsigbarhet for det frivillige musikklivet og dets samspill med profesjonelle aktører. Anbefalingen om å forenkle krav til rapportering på tilskuddsmidler på mindre beløp, støttes av Kirkerådet.

Institusjoner og semiinstitusjoner

Kirkerådet deler utvalgets forståelse når de beskriver utfordringer og muligheter som ligger i finansiering av nasjonale institusjoner og semiinstitusjoner og behov for forutsigbarhet i tilskudd. Utvalgets forslag på å løse utfordringene samt utløse gevinster representerer et viktig bidrag til videre arbeid, men etter Kirkerådets oppfatning er ikke kunnskapsgrunnlaget som er lagt til grunn til for forslaget grundig nok per i dag. På bakgrunn av dette vil Kirkerådet støtte en videre prosess med utredning og konsekvensanalyse av foreslått politikk og modell før en beslutning tas. Kirkerådet stiller seg til disposisjon for et videre utredningsarbeid. Anbefalingen om at spillemidler skal forbeholdes det sivile samfunn, frivillighet og andre ikke-kommersielle kulturformål, støttes av Kirkerådet.

Samarbeid mellom kommunen og musikkfrivilligheten

Kirkerådet ber om at Den norske kirkes frivillige musikkvirksomhet i større grad inngår som samarbeidspart i utviklingen av hele dette feltet.

Publikumsperspektivet

Kirkerådet mener det er klokt av utvalget å etterlyse publikum og musikkbruk som ett av områdene som trenger offentlig tilgjengelige data og en mer finmasket innsikt i ulike publikumsgruppers handlingsmønster i musikklivet, særlig digitale flater.

Nedsatt funksjonsevne og tilgjengelighet

Utvalget peker også på fraværet av ledsagerordninger med transportmuligheter og lett tilgjengelig informasjon som en utfordring for likeverdig deltakelse i musikklivet utover ledsagerbevisordningen som allerede finnes. Kirkerådet støtter etterlysningen fra organisasjonslivet om at det må komme på plass målrettede virkemidler og

kompetansehevende tiltak på dette området, men også at behovet prioriteres innenfor kulturpolitikken.

Utvalgets forslag om å opprette en ressursgruppe for kunnskapsbygging og rådgiving for bedre tilrettelegging for mennesker med nedsatt funksjonsevne, vil Kirkerådet gi sin støtte til. Kirkerådet stiller sin fagkompetanse til disposisjon dersom en slik ressursgruppe opprettes.

Paraplyorganisasjoner i musikkfrivillighet - korvirksomhet

Kirkerådet tar ikke stilling til utvalgets anbefaling om å utforske mulighetene for samordning og forenkling av organisasjonsstrukturen innen korfeltet, men overlater dette til feltet selv å ta stilling til. Utvalget peker på korfeltets innmeldte behov for økt kompetanseutvikling innen ensembleledelse. Kirkerådet anerkjenner korfeltets behov for dette.

Virkemiddelapparatet: musikkens sjangere og mangfold

Trossamfunns bruk av musikalske uttrykk er sterkt forankret i det religiøse rommet og i de rituelle handlingene. Kirkerådet ber Kultur- og likestillingsdepartementet vurdere dette i lys av likebehandling av tros- og livssynssamfunns ansvar for å ivareta og utvikle den immaterielle kulturarven som slik musikk er.

Del III Musikk som næring

Merverdigavgiftsgrunnlaget og frivillighetsregisteret

Uavhengig av revisjon av frivillighetsregisterloven og utvalgets anbefaling av full gjennomgang av merverdigrunnlaget på kulturområdet, ber Kirkerådet Kultur- og likestillingsdepartementet om å åpne opp tilskuddsordninger som krever registrering i Frivillighetsregistret også for menigheter i Den norske kirke, etter mønster av pengespill loven § 18.

Instrumentmakere, pianostemmere og orgelkonsulenter

Orgelbyggere er sammen med pianostemmere en uunnværlig yrkesgruppe for kirken i dens ansvar for å ivareta, formidle og fornye den kirkemusikalske kulturarven. Kirkerådet vil gjøre Kultur- og likestillingsdepartementet oppmerksom på *Bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg* og *Kirkebevaringsfondet* og ber om at dette implementeres i oppfølgingen av høringssvarene som angår instrumentmakere og pianostemmere.

Kirkerådet stiller sin fagkompetanse til disposisjon ved behov for ytterligere informasjon, videre oppfølging og eventuelle utredninger. Den norske kirke ønsker Kultur – og likestillingsdepartementet lykke til med arbeidet med høringssvarene på NOU 2025:7 *Musikklandet – Flerstemt musikkpolitikk for framtiden*.

Med vennlig hilsen

Ole Edvard Wold-Reitan
Direktør Kirkerådet

Turid S. Myrholt
seniorrådgiver kultur

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

,

Mottakere:
Kultur- og Likestillingsdepartementet